

ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ

THE FEATURES AND TRENDS OF THE DEVELOPMENT OF THE RURAL TOURISM INDUSTRY

Ставська Ю.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності,
готельно-ресторанної справи та туризму,
Вінницький національний аграрний університет

Стаття присвячена дослідженню розвитку сфери сільського туризму. Здійснено типологію туристичних ресурсів сільського туризму. Розкрито значення сільського туризму в розвитку сільських територій. Проаналізовано теоретичні основи організації діяльності об'єктів сільського туризму. Охарактеризовано сучасний стан та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в областях України.

Ключові слова: сільський туризм, підприємництво, індустрія гостинності, сільське господарство, туристичний продукт.

Статья посвящена исследованию развития сферы сельского туризма. Осуществлена типология туристических ресурсов сельского туризма. Раскрыто значение сельского туризма в развитии сельских территорий. Проанализированы теоретические основы организации деятельности объектов сельского туризма. Охарактеризованы современное состояние и перспективы развития сельского зеленого туризма в областях Украины.

Ключевые слова: сельский туризм, предпринимательство, индустрия гостеприимства, сельское хозяйство, туристический продукт.

The article is devoted to the study of the development of rural tourism. Typology of tourist resources of rural tourism is carried out. The significance of rural tourism in the development of rural areas is revealed. The theoretical bases of organization of activity of objects of rural tourism are analyzed. The current state and prospects of rural green tourism development in the regions of Ukraine are characterized.

Key words: rural tourism, entrepreneurship, hospitality industry, agriculture, tourist product.

Постановка проблеми. Сільський туризм є значущим сектором Всесвітньої туристської індустрії (12–30% світового туристського потоку). Дослідження Європейською федерацією сільського туризму показують, що середній щорічний темп розвитку сегменту сільського туризму (без урахування екскурсійної діяльності) протягом останніх 10–15 років склав 10–15%, що набагато вище, ніж темп приросту європейського туризму загалом (4–5%). У сегменті сільського туризму зосереджено до 20% місць розміщення. Україна прагне посісти чільне місце в європейському та світовому туристському співтоваристві. Важливість сільського туризму як одного з несільськогосподарських видів діяльності підкреслюють багато вчених і практиків. Вирішення низки проблем розвитку сільської місцевості (відтік молоді в міста, зниження зайнятості, низькі доходи сільського населення тощо) фахівці пов'язують з диверсифікацією сільської економіки. Одним з перспективних напрямів є туристська діяльність, яка за

порівняно низьких витрат дає змогу вирішувати комплекс завдань соціально-економічного розвитку села. Експерти у сфері сільського господарства та розвитку агропромислового комплексу також підкреслюють важливість розвитку несільськогосподарських видів діяльності на профільних підприємствах і господарствах як фактору підвищення стійкості та прибутковості, зниження сезонності та ризиків. Як вітчизняний, так і зарубіжний досвід доводить, що туризм є ефективним напрямом вирішення зазначеного завдання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен сільського туризму та його концептуальні засади вивчали такі вітчизняні вчені й практики, як Н.І. Андрєєва, А.В. Васильєва, О.М. Головня, В.В. Гловацька, О.В. Дейнега, І.А. Дерев'янка, І.В. Тищук, Ю.І. Чорненко, Е.І. Шамкаєва. Досвід розвитку сільського туризму в зарубіжних країнах, а також його роль і вплив на соціально-економічний розвиток регіону вивчали А.Н. Абалдов, Е.Д. Біктімiрова, З.Т. Вахі-

това, Н.А. Гаджиєва, В.І. Єлагін, Є.В. Ізергіна, Є.Б. Казьміна, А.Б. Косолапов, С. Кярменіємі, С.А. Лозівська, Е.М. Радостева, В.А. Розсипний, Н.В. Рубцова, П.М. Рад, С.М. Трофимова, О.К. Цапієва, Е.Е. Шарафанова. У роботах підкреслюється актуальність сільського туризму для вирішення проблем відтворення людського капіталу в сільській місцевості, розвитку зайнятості сільського населення, диверсифікації галузі сільського господарства в регіональній економіці, стійкості регіонального розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас досі не сформована державна політика розвитку сільського туризму, що й обумовило вибір теми цього дослідження.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є дослідження особливостей та тенденцій розвитку індустрії сільського туризму, а також розробка рекомендацій щодо розбудови цієї сфери діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристична діяльність в нашій країні швидко розвивається, оскільки ми маємо всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму, такі як особливості географічного положення та рельєфу, сприятливий клімат, багатство природного, історико-культурного та туристично-рекреаційного потенціалів. Останніми роками в Україні активно розвивається сільський зелений туризм. Цей вид туризму, сприяючи розвитку малого бізнесу в аграрних регіонах, дає змогу міським мешканцям цікаво та змістовно відпочити у сільських місцевостях.

Сільський туризм як вид туризму відіграє важливу роль в соціально-економічному розвитку території. Однак перш за все його вплив є вагомим для сільськогосподарських підприємств, зокрема фермерських господарств. Також важливим є вплив сільського туризму на збереження й розвиток людського потенціалу в регіоні, розвиток малого підприємництва. У комплексі туристської діяльності, здійснюваної на території, сільський туризм дає змогу створювати та закріплювати позитивні, незвичайні враження, формуючи позитивний та індивідуальний туристичний образ регіону у туристів [3].

Справедливо зазначити, що для імітації та залучення туриста в аграрне виробництво не обов'язковою є наявність села, але необхідно дотримуватись таких умов: 1) функціонує підприємство, одним з видів діяльності якого є виробництво сільськогосподарської продукції; 2) наявність земель сільськогосподарського призначення. Як вид підприємницької діяльності сільський туризм є досить ефективним напрямом активізації економічної діяльності та підприємництва, додатковим (або навіть основним) джерелом доходу господарства, що може сприяти розвитку основного виду сільськогосподарської діяльності. Особливу роль сільський

туризм здатний відігравати у стимулюванні розвитку внутрішнього та в'їзного туризму.

Сільський туризм загалом та агротуризм зокрема вирішують проблеми диверсифікації підприємництва в регіонах, зайнятих виробництвом сільськогосподарської продукції, та підвищення рівня зайнятості трудового потенціалу через створення додаткових робочих місць. Одночасно сільський туризм виконує величезну пізнавальну функцію та сприяє вихованню громадян в дусі патріотизму, створенню національної свідомості та бережливого ставлення до природи, розумінню сутності та проблем праці в сільському господарстві. Крім того, сільський туризм є видом відносно дешевого, але досить приємного й одночасно активного відпочинку, рекреації та оздоровлення.

В Україні сільським туризмом можуть займатись не тільки індивідуальні господарі, але й сільськогосподарські підприємства, в яких туризм може виділитися в незалежний напрям їх діяльності щодо організації туристської служби або цілого комплексу. Необхідно відзначити, що в країнах ЄС сільський туризм трактується перш за все як галузь сільського господарства, а не як вид туризму. Під сільським туризмом розуміють надання туристичних послуг селянами в їх господарствах. Ці послуги охоплюють забезпечення розміщення та харчування, хоча можуть надавати й інші послуги, наприклад організувати вільний час туристів. Сутність сільського туризму полягає у використанні функціонуючого селянського господарства як джерела етнографічних пам'яток, можливості справжнього відпочинку в гармонії з природою.

Сутність сільського туризму та різноманіття його підвидів обумовлюють переосмислення типології складових туристського потенціалу. Вчені, які вивчали типологію безпосередньо туристських ресурсів, спираються на базове угруповання, що передбачає виділення первинних (безпосередніх) та вторинних (непрямих) ресурсів. Однак для сільського туризму ця класифікаційна ознака не є очевидною. Це зрозуміло, наприклад, під час вивчення підвиду фермерського туризму: сама ферма, будинок господаря та гостьові засоби розміщення виступають первинними туристськими ресурсами, оскільки є об'єктами безпосереднього (прямого) туристського інтересу.

Слід підкреслити практично повну відсутність розробок класифікації та типології туристських ресурсів для сільського туризму. В більшості робіт з проблематики розвитку сільського туризму, як правило, робиться застереження про те, що переважно сільський туризм спирається на природні ресурси. Вважаємо, що цього не достатньо, тому загалом не можемо погодитися з такою точкою зору.

Туристський продукт, що формується на сільських територіях, є результатом з'єднання туристської, сільськогосподарської, соціально-

культурної діяльності, що вимагає постійних міжгалузевих взаємодій, в яких беруть участь суб'єкти туристичної індустрії та сільськогосподарської діяльності. При цьому суб'єкти сільськогосподарської діяльності, які надають послуги сільського туризму, можуть виступати суб'єктами туристичної індустрії.

Тому сільськогосподарські види діяльності, одержувані результати, а також використовувані технології стають туристичними ресурсами. На нашу думку, для характеристики безлічі туристських ресурсів сільського туризму доцільно використовувати дві ознаки типології, а саме рід туристського ресурсу, який визначає походження цього ресурсу; вид туристського ресурсу, що розкриває особливості його існування (рис. 1).

Природні туристські ресурси об'єднують природні об'єкти, явища й території, що розташовані в межах сільської місцевості або дуже близько до неї, відвідування яких виступає об'єктом туристського інтересу. До складу природних туристських ресурсів для сільського туризму включаємо культурні й дикі об'єкти флори та фауни. Спеціальними туристськими ресурсами сільського туризму виступають використовувані землі сільськогосподарського призначення, їх флора та фауна, а також землі несільськогосподарського призначення, флора та фауна на них.

Культурно-історичні туристські ресурси є сукупністю пам'яток матеріальної та духовної культури сільської місцевості. Традиційно до них відносять матеріальні об'єкти показу, а також об'єкти нематеріальної спадщини.

Концептуальні туристські ресурси – це сукупність об'єктів туристського інтересу в сільській місцевості, які засновані на певній концепції творчої ідеї, предмета, технології або людської діяльності, але не мають історичного капіталу.

Інфраструктурні туристські ресурси – це матеріальні антропогенні об'єкти, які є частиною інфраструктури сільської місцевості. Доцільно виділяти поселення, зони в поселеннях, а також будівлі та споруди, що відрізняються туристською специфікою.

Специфічною групою, що поєднує ознаки природних та антропогенних ресурсів, виступає сільськогосподарська та інша діяльність на селі, включаючи безпосередньо види сільськогосподарської діяльності, а також повсякденного побуту. До цієї ж групи ми відносимо технології сільськогосподарської та повсякденної діяльності, одержувані результати (продукти). Безумовно, ця група буде неповною без підприємства та виробництва сільськогосподарського призначення.

Значимість сільського туризму як сектору Всесвітньої туристської індустрії доводиться низкою статистичних даних. Згідно з деякими оцінками у світі щорічно подорожують близько 700 мільйонів туристів, при цьому за різними даними від 12% до 30% з них вважають за краще сільський туризм, що становить від 84 до 210 млн.

Дані "EuroGites", тобто Європейської федерації сільського туризму, показують, що середній щорічний темп розвитку сегменту сільського туризму протягом останніх 10–15 років

Рис. 1. Типологія туристичних ресурсів сільського туризму

склав 10–15%, що набагато вище, ніж для європейського туризму загалом (4–5%). Згідно з експертними оцінками цієї компанії ефект сільського туризму для Євросоюзу проявляється таким чином: більше 500 000 сільських послуг гостинності пов'язані з розміщенням; вони мають близько 6 500 000 гостьових місць, зокрема 15–20% у секторі агротуризму [4, с. 157].

Причому цей ефект не припускав додавання впливу екскурсійної діяльності, облік якої збільшує загальний ефект вдвічі. Загалом ринки сільського туризму локалізовані, відрізняються сезонністю, а завантаження засобів розміщення там нижче (12–25%).

Розглядаючи портрет споживача послуг сільського туризму в Європі, експерти "EuroGites" відзначають такі характеристики:

- 95% туристів є внутрішніми, 80% з них живуть менш ніж в тригодинній транспортній доступності;
- середня тривалість перебування становить від 1,5 днів (місцевий ринок), 3,6 днів (в межах чотиригодинної транспортної доступності), близько 8 днів (іноземні туристи);
- найбільш популярним є проживання з невеликим набором або відсутністю послуг;
- більше 80% відвідувачів вважають за краще незалежне проживання;
- менше 20% відвідувачів вважають за краще використовувати традиційний "В&В-стиль";
- менше 5% очікують, що, крім житла, будуть запропоновані додаткові послуги, крім сніданку та харчування [4, с. 157].

Так, у Франції частка сільського туриста в туристичному потоці сягає 33%, у Великобританії близько 10% підприємців ведуть бізнес у сільській місцевості, інтегровані в індустрію сільського туризму, а також пропонують відповідні послуги, в Німеччині дещо менше, а саме 4% підприємців, які обслуговують до 13% внутрішнього туристичного потоку.

У Новій Зеландії 11% в'їзного туристичного потоку відвідують ферми або селянські господарства, іноземні туристи становлять в середньому 53% споживачів послуг сільського туризму. Цікаво відзначити, що якщо іноземні туристи, які відвідують ферми Нової Зеландії переважно належать до вікової групи 55–64 років, то у внутрішньому туристичному потоці переважають туристи віком 25–34 років.

Дані показують, що нині сільський туризм за кордоном став значущим та стійким сегментом ринку туристичних послуг. Таких результатів його розвиток досяг за порівняно невеликий час.

З огляду на це актуальності набуває дослідження сучасного стану та перспектив розвитку сільського зеленого туризму в областях України, зокрема аналіз динаміки агросадіб за областями та визначення основних проблем і перспектив подальшого функціонування агросадіб в Україні. Отже, кількість агросадіб в Україні потребує постійного уточнення, оскільки достовірних джерел інформації про реальний стан розвитку сільського зеленого туризму не існує (табл. 1).

Проведені дослідження на основі оприлюдненої інформації статистики органами Державної служби статистики України щодо розвитку сільського зеленого туризму за 2015–2016 роки показують негативну тенденцію, оскільки загальна кількість садіб по країні (фізичні особи підприємці), які надавали туристичні послуги у 2016 році, зменшилась на 52 одиниці проти 285 у 2015 році, становлячи 233 садіби. Зокрема, загальна їх площа збільшилась на 5 219,2 тис. м², становлячи 71 208,4 м², водночас у 2016 році на 6 431 м² зменшилась житлова площа, становлячи 23 556,7 м². Щодо кількості розміщених осіб, то у 2016 році вона зменшилась на 10 637, становлячи 39 311 осіб. При цьому зросла середня місткість агросадіб, що надавали туристичні послуги, до 0,9 місця. Результати дослідження, які були зроблені в розрізі окремих регіонів, показали досить неоднозначну ситуацію [8].

Тобто під час дослідження сільського зеленого туризму як підприємницької діяльності в Україні у 2016 році не враховувались показники діяльності суб'єктів господарювання, які розташовані на території Криму, а також дослідження показали, що у певних областях, а саме Запорізькій, Одеській, Харківській та Херсонській, припинили агротуристичну діяльність 6 садіб, що привело до зникнення цих районів з мапи туристичних маршрутів зеленого туризму по Україні. Спостерігаємо також тенденцію до зменшення садіб в таких областях, як Івано-Франківська, Львівська, Закарпатська, Чернівецька, Тернопільська, Хмельницька та Черкаська (табл. 2).

Щодо оцінювання кількості туристів, які скористалися послугами сільського зеле-

Таблиця 1

Динаміка розвитку сільського зеленого туризму в Україні

Рік	Кількість садіб, од.	Площа садіб, м ²		Кількість розміщених осіб	Середня місткість садіб, місць
		усього	зокрема, житлова		
2015	285	65 986,2	29 987,7	49 948	12,6
2016	233	71 208,2	23 556,7	39 311	13,5
Відхилення 2016 року від 2015 року (+,-)	-52	5 219,2	-6 431	-10 637	0,9

Таблиця 2

Сільський зелений туризм за регіонами України у 2015–2016 роках (фізичні особи-підприємці)

Область (регіон)	Кількість садиб, одиниць		Середня місткість садиб, місць		Кількість розміщених осіб		Площа садиб, км2			
	2015 рік	2016 рік	2015 рік	2016 рік	2015 рік	2016 рік	усього 2015 рік	усього 2016 рік	зокрема, житлова 2015 рік	зокрема, житлова 2016 рік
Україна	285	233	12,6	13,5	49 948	39 311	65 926,2	71 208,4	29 987,7	23 556,7
АР Крим	1	-	4	-	16	-	126,8	-	95,6	-
Вінницька	1	1	12	12	30	40	80,0	80,0	48,0	48,0
Волинська	2	2	15	15	2 751	3 097	1 052,0	1 052,1	215,0	213,1
Дніпровська	1	1	12	9,0	50	48	386,9	126,4	65,6	76,0
Закарпатська	8	7	19,1	20,6	1 628	1 356	2 200,8	11 141,0	1 234,7	1 186,0
Запорізька	1	-	6	-	8	-	60,0	-	27,0	-
Івано-Франківська	184	163	10,6	12,7	22 935	16 903	27 259,6	25 076,9	16 083,4	14 761,9
Кіровоградська	2	2	7	7,0	712	1 151	13 200,0	13 200,0	135,7	134,2
Львівська	36	23	13,5	13,9	8 316	5 227	9 838,6	6 678,4	5 234,3	3 364,6
Миколаївська	-	1	-	15,0	-	19	-	300,0	-	100,0
Одеська	7	-	13,1	-	1 566	-	1 090,0	-	469,0	-
Полтавська	3	3	9,7	9,7	172	477	428,0	428,0	310,0	310,0
Тернопільська	4	3	18,3	21,3	1 755	1 804	507,4	399,9	371,3	286,6
Харківська	2	-	59	-	378	-	2528,4	-	2162,0	-
Херсонська	1	-	65	-	200	-	450,0	-	380,0	-
Хмельницька	6	5	20,8	23,8	4 302	2 728	1 716,0	1 653,0	870,0	820,0
Черкаська	9	5	6,9	6,6	289	281	500,0	531,5	551,0	292,5
Чернівецька	16	15	21,9	16,8	4 720	5 207	3 936,6	2 816,2	1 659,0	1 552,7
Чернігівська	1	2	10	18,5	120	973	225,0	7 725,0	80,0	410,9

ного туризму, то лідерами в розрізі областей є Івано-Франківська (за 2015 рік – 22 935 особи, 2016 рік – 16 903 особи), Львівська (за 2015 рік – 8 316 осіб, 2016 рік – 5 227 осіб) та Чернівецька (за 2015 рік – 4 720 осіб, 2016 рік – 5 207 осіб) області.

Оскільки характерним показником стану підприємництва у сфері сільського зеленого туризму є кількість агросадиб, розміщених осіб та розмір доходів від надання послуг, важливо вказати на те, що географічне розташування регіону, природні умови також мають вагомий значення. Так, дві агросадиби Волинської області у 2015 році надали послуги 2 751 туристу, а 9 агросадиб Черкаської області відвідали 289 туристів [8]. Це свідчить про те, що Волинська область має всі умови для розвитку цього виду діяльності. Також розвитку сільського зеленого туризму сприяють вжиті заходи під назвою «Волинь туристична», які об'єднали зусилля та ресурси Рівненської, Волинської, Тернопільської, Житомирської та Хмельницької областей задля створення спільної туристичної пропозиції на базі території історичної Волині [8].

Отже, сільський туризм довів, що він є важливим фактором вирішення соціально-економічних проблем села, а саме зростання зайнятості на селі, розвитку сільської інфраструктури, отримання стабільного та вагомого прибутку селян, зміцнювання бюджету сільських поселень.

Згідно з даними компанії «Бізнес-ресурс» 35% міського населення Європи віддають перевагу відпочинку на природі, переважно в сільській місцевості.

Розвиток сільського зеленого туризму не тільки допомагає збереженню природних територій та забезпечує роботою місцеве населення, але й сприяє поповненню бюджету регіонів. Наприклад, у Франції дохід від зеленого туризму до загальнодержавного бюджету становить понад 1 млрд. євро., а до бюджетів регіонів – 2 млрд. євро, у бюджеті Сербії він перевищує 100 млн. євро, або становить 15% надходжень від видів туризму, що розвиваються в країні. Ці дані свідчать про те, що наявні великі перспективи за належної організації туристичного бізнесу, залучення різних вікових груп споживачів, що здатне створити передумови для сталого розвитку регіону та країни загалом.

Найбільш пріоритетними районами для розвитку сільського зеленого туризму в західному регіоні України є Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Хмельницька області; в південному регіоні – АР Крим, Запорізька, Миколаївська, Херсонська області; в центральному та північному регіонах – Київська, Полтавська, Вінницька області.

Важливу роль у розвитку сільського туризму відіграє Спілка сприяння розвитку сільського туризму в Україні, яка збирає дані з різних регіонів країни, проводить конференції та тематичні

виставки з метою популяризації відпочинку в українському селі, сприяє розвитку сільської інфраструктури, збереженню наявного культурного та історичного надбання Українського народу.

Основною послугою сільського туризму є надання туристам тимчасового проживання. В Україні серед основних видів сільських споруд, облаштованих для прийому відвідувачів, можна виділити такі:

– фермерська садиба (земельна ділянка разом з розташованими на ній житловим будинком, господарсько-побутовими будівлями, наземними та підземними комунікаціями, багаторічними насадженнями, яка розташована за межами населеного пункту);

– агрооселя (житлове приміщення, що розташоване в сільській місцевості, містить не більше п'яти кімнат (залежно від категорії житла), пристосованих для проживання туристів, і належить на правах приватної власності господарю, який займається сільськогосподарською діяльністю або зайнятий у сфері обслуговування чи соціальної сфері села);

– агроготель (агропансіонат) (житлова будівля (група будівель) готельного типу, спеціально призначених для організації надання населенню рекреаційних послуг у сільській місцевості).

За метою та рівнем активності туристів сільський туризм має три різновиди:

1) активно спортивний, до якого належать кінні, піші, велосипедні маршрути, рафтинг, катання на гірських та бігових лижах, сноубордах, техніка подолання природних перешкод скелелазіння, топографія та орієнтування в лісовій, гірській місцевостях, техніка в'язання вузлів;

2) активно навчальний, до якого належать арт-тури (навчання народним ремеслам, зокрема живопису, гончарній справі, ковальству, різьбленню по дереву, лозоплетінню), етно-тури (приготування місцевих страв та напоїв) тощо;

3) пасивний (лікувальний, зокрема збирання ягід, трав, грибів, нетривалі прогулянки, тематичні вечори, народні процедури (глино- та апітерапія, фітотерапія тощо) [7].

Причиною виникнення в Україні, як і в інших країнах, так званої третьої хвилі сільського туризму є те, що цей напрям туристичних послуг розвивається за рахунок окремих підприємців-ентузіастів, що намагаються перейняти досвід країн «першої» (Австрії, Франції, Німеччини) та «другої хвилі» (Кіпр, Угорщина, Польща, Болгарія, Литва, Латвія, Естонія). Тобто, на відміну від вищезгаданих країн, в Україні сільський туризм ніяк не стимулюється з боку держави.

Новий Податковий кодекс ще більше ускладнив і так непросту ситуацію з оподаткуванням діяльності у сфері сільського туризму, оскільки в ньому не передбачено ніяких особливих умов стосовно цієї діяльності, а отже, кожен, хто надає послуги сільського туризму, пови-

нен реєструватись як приватний підприємець, що сильно відрізняє нас від держав Західної Європи. В найближчій до нас Польщі, наприклад, не оподатковується прибуток від надання послуг в галузі сільського туризму, якщо туристам здається не більше п'яти кімнат.

Щодо промоції, то всю інформацію, що стосується садиб, які надають «зелені» туристичні послуги, можна знайти в мережі Інтернет. Щодо друкованих видань, а саме буклетів, брошур чи каталогів, то конкретної інформації із зазначенням цін, адрес, категорій осель знайти неможливо.

На думку користувачів цих послуг, до факторів, що гальмують розвиток сільського туризму, можна віднести такі.

1) Плутанина в термінах. Для більшості людей термін «сільський туризм» є новим і, зіткнувшись з ним вперше, вони не розуміють його сутності. Причиною цього є те, що в сучасних друкованих виданнях часто в один ряд ставлять поняття «зелений туризм», «агротуризм», «біотуризм», «екотуризм. Хоча різниця між ними незначна, їх не можна вважати синонімами, адже мета кожного з цих видів відпочинку різна.

2) Відсутність реклами сільського туризму. Окремі підприємці роблять спробу прорекламувати свої садиби, використовуючи для цього переважно Інтернет, адже реклама в друкованих виданнях чи на телебаченні має занадто високу вартість, проте реклами сільського туризму як явища немає.

3) Недостатня професійна підготовка осіб, що надають послуги. Нині в Україні власник бізнесу не зобов'язаний мати спеціальну освіту у галузі туризму. Хоча існує Школа сільського зеленого туризму, яка з 2009 року діє в Національному університеті біоресурсів та землекористування України, навчання в ній є не обов'язковим, а скоріше рекомендаційним [1]. Це приводить до того, що послуги сільського туризму надаються недостатньо кваліфікованими особами, які здійснюють свою діяльність стихійно, спираючись на власну інтуїцію.

4) Проблема захисту прав споживачів. Попри те, що особи, які надають послуги сільського туризму, є приватними підприємцями, укладають письмові угоди з клієнтами вони надзвичайно рідко, тому дуже часто трапляється, що протягом терміну відпочинку власники садиб змінюють ціни на певні види послуг, переважно на харчування та проведення розважальних заходів, рідше – на житло.

5) Безпека майна та здоров'я. Власники садиб не несуть відповідальності за охорону

особистих речей туристів і вчасну медичну допомогу в разі настання якихось травм чи ушкоджень.

На думку підприємців, що ці послуги надають, існують такі проблеми.

1) Відсутність єдиної законодавчої бази. Протиріччя у законодавчих актах зумовлюють складність ведення бізнесу [6].

2) Менталітет осіб, що проживають в сільській місцевості. Згідно з даними фахівців Інституту економіки НАН України до 1 млн. будинків в Україні можуть використовуватись на ринку сільського туризму. Тобто потенціал для розвитку є, але більшість селян не прагне до заснування власного бізнесу, хоча це й принесло б їм значний додатковий дохід.

Як було встановлено, основними проблемами, що стримують процес розвитку сільського туризму, є:

– зміна, ускладнення політичної та соціальної ситуації;

– недостатня підтримка з боку держави туристичної галузі, що впливає на соціальну та економічну ситуацію в країні, тому що саме за належної державної підтримки сільського туризму на його рівень розвитку можна спрямувати як зовнішні, так і внутрішні інвестиції.

На нашу думку, така ситуація тимчасова, а для того, щоб сільський зелений туризм розвивався в подальшому та сприяв поліпшенню соціально-економічної ситуації сільських територій, необхідно:

– підтримувати відповідні якості послуг та формувати його позитивний імідж на ринку пропозицій;

– забезпечити системне надання консультаційної допомоги суб'єктам сільського зеленого туризму щодо його розвитку;

– вдосконалити туристичну інфраструктуру та ефективно використовувати рекреаційні ресурси;

– забезпечити туристичну галузь висококваліфікованими спеціалістами.

Висновки. Таким чином, аналіз теоретичних основ організації діяльності об'єктів сільського туризму дав змогу визначити сутність поняття сільського туризму, особливості здійснення подібної діяльності у світі, проведення аналогії щодо організації такого відпочинку в Україні. Підтримка розвитку сільського туризму на селі вирішить важливі для нашої країни та регіону проблеми з високим рівнем безробіття в сільській місцевості, підвищить інтерес жителів до підтримки та розвитку благоустрою, підвищить інтерес молоді до активної участі в житті територіальних громад.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Андрєєва Н.І., Нездоймінов С.В., Дишловий І.Ю. Сучасна організація аграрного туризму в Україні як перспективний напрямок розвитку сільських територій. Економіст. 2011. № 7. С. 25–28.
2. Головня О.М. Перспективи сфери туризму як фактору соціально-економічного зростання Вінницької області. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. Вип. 10 (26). С. 69–78.
3. Гловацька В.В. Сільський зелений туризм: сутність, функції, основні організації. Про розвиток зеленого туризму (СЗТ) в Україні. Економіка АПК. 2006. № 10. С. 148–155.
4. Дейнега О.В., Почтовюк А.Б. Перспективи сільського зеленого туризму в підвищенні конкурентоздатності країни та регіону. Перспективи розвитку сільського та екологічного туризму в Україні: зб. тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції. Березне, 2016. С. 156–158.
5. Про схвалення концепції Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
6. Програма розвитку туризму в місті Вінниці на 2016–2020 роки. URL: www.vmr.gov.ua.
7. Союз сприяння розвитку зеленого туризму в Україні. URL: www.greentour.com.ua.
8. Тищук І.В. Динаміка та тенденції розвитку сільського зеленого туризму в регіонах України. Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (23–24 березня 2017 року, м. Черкаси): у 2 т. Т. 1. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2017. 400 с.